

Синицин С.С.¹, Арсентьева Г.О.²

¹ студ. гр. КНТ-142 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

АРХІТЕКТУРА ОСОБИСТОСТІ ЗГІДНО ПСИХОСИНТЕЗУ АССАДЖІОЛІ

У 1910 році психіатр-стажер Роберто Ассаджіолі задумав психологію, яку він назвав психосинтезом. Під «психосинтезом» він мав на увазі усвідомлення цілісності або синтезу як всередині себе, так і зі світом – контрапункт до «психоаналізу» Зигмунда Фрейда, який передбачав аналіз людини на складові частини. Однак Фрейд твердо вважав, що «психосинтез» відбувається автоматично в ході аналізу, тому для нього не було необхідності зосереджуватися на синтезі як такому. Ассаджіолі узагальнив свою теорію психіки в так званій «схемі яйця», поділивши несвідоме на чотири частини: нижче, середнє і вище несвідоме, а також колективне несвідоме.

Нижче несвідоме подібне до несвідомого Фрейда: це сфера пригнічених інстинктивних потягів, з яких можуть виникати такі патологічні прояви, як фобії, компульсії та інші невротичні явища. Його також можна розглядати як минуле людини, її або її історію, події дитинства, «незавершені справи». Середнє несвідоме схоже на передсвідоме Фрейда: воно відноситься до подій нашого сьогодення, до яких ми можемо легко отримати доступ, зосередивши увагу.

Вище несвідоме – це сфера наших «вищих» почуттів чи ідей, наших прозрінь і натхнень, наших благородніших і альтруїстичних імпульсів; це джерело творчості. Абстрактні якості, такі як правда, краса, любов, сила, належать до цієї сфери; духовний досвід також може виникати тут. Вище несвідоме представляє потенціал індивіда, сенс і мету, які можуть бути виражені в його житті; його психологічне майбутнє.

Колективне несвідоме містить загальний досвід людини, який розвивався протягом століть. Прикладом є міфи, казки та символи, які повторюються у пов'язаних формах через зміну століть і культур. Поле свідомості описує все, що ми усвідомлюємо в даний момент часу. Зміст свідомості складається з наших фізичних відчуттів, емоцій і думок. Ассаджіолі вважав, що особистість містить три основні елементи: фізичний, емоційний і психічний. Тут він відрізнявся від Юнга, який визначив чотири елементи: мислення, почуття, відчуття та інтуїцію. Для Ассаджіолі інтуїція якісно відрізнялася від трьох інших і належала до вищого несвідомого. Індивідуумів можна приблизно розділити на фізично, емоційно або ментально ідентифікованих, відповідно до того, які функції найбільш розвинені. Метою терапії є розвиток менш використовуваних функцій, щоб створити більший баланс в особистості та надати людині більший вибір у тому, як вона діє у світі.

На додаток до трьох основних елементів, або функцій, є поняття «субособистостей». Вони подібні до соціологічних концепцій «ролей» або теорій взаємодії частин усередині нас, але відрізняються тим, що вони розглядаються як маленькі особистості всередині більшої, кожна зі своїми фізичними атрибутами, емоційним і розумовим життям. Психосинтез стверджує, що людиною керує те, з чим вона ототожнюється, тому, коли наш гіпотетичний індивід ототожнюється зі своєю підлітковою субособистістю, у нього немає іншого вибору, як діяти так, як воно диктує. Однак він починає мати контроль, коли він може побачити це як би ззовні; коли він більше не ідентифікується з ним. Ассаджолі назвав цей процес «деідентифікацією». Після того, як наш індивід відділився від субособистостей як «підлітка», так і «тверезого професіонала», він може щось з ними зробити, наприклад погодитися приділяти кожному частку свого часу та уваги. Це підводить до обговорення Я, яке Ассаджолі розміщує в центрі поля свідомості. Я – це позиція, з якої індивід може «спостерігати» за рештою особистості; у нашому прикладі, наведеному вище, індивід переходить від своєї ідентифікації зі своєю підлітковою субособистістю до позиції Я, з якої він може судити та робити вибір. На відміну від «єго» Фрейда, яке з одного боку оточене «ід», а з іншого – «суперего» і прокладає обережний шлях між ними, Я Ассаджолі є центральним організатором особистості, здатним координувати та регулювати його суперечливі частини. Я – це позиція, з якої індивід може «спостерігати» за рештою особистості; у нашому прикладі, наведеному вище, індивід переходить від своєї ідентифікації зі своєю підлітковою субособистістю до позиції Я, з якої він може судити та робити вибір. На відміну від «єго» Фрейда, яке з одного боку оточене «ід», а з іншого – «суперего» і прокладає обережний шлях між ними, Я Ассаджолі є центральним організатором особистості, здатним координувати та регулювати його суперечливі частини.

«Трансперсональне Я» є духовною сутністю людини, яку містики назвали б божественністю в кожній людині. Він розміщений наполовину в психіці, а наполовину поза ним, щоб підкреслити його безперервність з духовним світом.